

SZEMLE

BÁRDOS PÉTER

ügyvéd
(Budapest)**Megjegyzések az új Ptk.
kárfelölősségi szabályaihoz**

A kódexalkotás kegyelmi állapot; lehetőséget kínál a szakmának arra, hogy bizonyos elvi, rendszerbeli kérdéseket újragondoljon és az immár kiszolgált kódex évtizedei alatt felgyülemlett tapasztalatokat egy új, nagy törvényműben hasznosítsa. A kárfelölősség jogában ilyen meg- vagy újragondolandó kérdések a felelölősség alapjának (vétkességi vagy attól független) problémája, az okozatosság öröközőld kérdésfelvetései, részben ezekkel összefüggésben a közrehatás és az előreláthatóság témaköre, a deliktuális és kontraktuális kárfelölősség kapcsolata, a közhatalmi szervek kárfelölőssége stb. E rövid áttekintés célja, hogy az olvasó képet kapjon, megfelel-e a 2014-ben hatályba lépő törvényszöveg ezeknek az elvárásoknak, a kodifikátorok éltek-e és hogyan az osztályrészükül jutott történelmi lehetőséggel.

1. 6:519. § A felelölősség általános szabálya

Az általános kárfelölősségi alakzat meghatározásakor a kodifikátorok három elvi lehetőség közül választhattak. Ezek: az európai országok jogában széles körben elterjedt, az uniós jogban is preferált büntetőjogias jellegű, a szándékoság/gondatlanság dichotómián alapuló „szubjektív” vétkességi felelölősségi rendszer, a hatályos magyar jog tárgyi felelölősséghez közálló felölőhatósági doktrínája illetve a veszélyes üzemi felelölősség- jellegű tárgyi felelölősség. Tudomásom szerint az első verzió komoly megfon-

tolás tárgyát nem képezte, mint ahogy a tárgyi felelölősség szélsőséges alakzatai (pl. feltétlen felelölősség) sem. A vita, amely a felölőhatósági doktrína Ptk. 345 §-ával mint általános kárfelölősségi alakzattal való felváltásáról folyt, számos nyomós érv dacára – pl. hogy a bíróságok de facto amúgy is a tárgyi felelölősségi rendszert alkalmazzák, mert elenyésző azoknak az eseteknek a száma, amikor elfogadják a felölőhatóság hiányára alapított kimentést, vagy pl. hogy a tárgyi felelölősség jobban védi a károsultat – a *felölőhatósági doktrína* javára dőlt el (legalábbis a „felölőható” kifejezés használata erre enged következtetni). Hogy ez helyes vagy sem, alapvetően hitbéli kérdés és önmagában nem határozza meg az új szabályozás minőségét.

Az viszont a szöveg hibájául róható fel, hogy nem definiálja felölőhatóságot, rontva ezzel a hatályos megoldás minőségét, amely egyébként mindig is adós maradt az „adott helyzetben általában elvárható” fordulat magyarázatával, ráhagyva azt az elméletre és a bírói gyakorlatra.

Aggályokat vet fel a „károkozó” kifejezés használata is. Valóban az volt-e a kódexalkotó szándéka, hogy a kimentési lehetőséget kizárólag a kár okozatossági értelemben vett okozójának adja meg, mert ebben az esetben pl. a munkáltató az „okozás”-fogalmon tett jogalkalmazói erőszak nélkül aligha mentesülhet. (A kérdésre a „felelölősség egyes esetei”-vel kapcsolatban még visszatérek.)

– 6:520. § Jogellenesség

A „károkozó” kifejezéssel kapcsolatban ld. a 6:519. §-hoz fűzött megjegyzést.

További észrevétel: a d) pont első fordulataának értelme homályos, aminek egyik oka nyilván az, hogy a jogszabály valamely magatartást nem általában enged meg, hanem kifejezetten a károkozó magatar-

tást engedi meg bizonyos esetekben. Félő továbbá, hogy a „jogszabály által védett érdekek” kifejezés parttalansága jelentős jogalkalmazói bizonytalanság forrása lehet.

– 6:521. § Elölőreláthatóság

A szabály homályban hagyja, hogy az előreláthatóság szubjektív vagy objektív alapú-e. Az első esetben azt kell vizsgálni, a károkozótól „általában elvárható” volt-e, hogy előre lássa magatartása lehetséges következményeit. A második esetben viszont az a döntő, hogy a káros eredmény az általános élettapasztalatok tükrében a *semleges kívülálló számára* előre látható volt-e. (E sorok írója a második megoldást elfogadhatónak tartja, de a törvény hallgatását semmiképp.)

– 6:522. § A kártérítési kötelezettség terjedelme

A káronszerzés tilalmának elvével összefüggésben felmerül, hogy mi minősül vagyoni előnynek, továbbá, hogy mely előny tekintendő a „károkozásból származónak” (az-e pl. a károsult javára rendezett gyűjtés bevétele, a kárbiztosítási összeg stb.) Az egyszerű, ám pongyola megfogalmazás vélhetően egy olyan, kissé bonyolultabb, de pontosabb szöveg helyett került a kódexbe, mint pl. hogy *a károsult károkozásból származó bevétele akkor csökkenti a kártérítési kötelezettség terjedelmét, ha az, akitől a bevétel származik maga is kártérítési követeléssel léphet fel a károkozóval szemben* (ld. biztosítói regressz).

A káronszerzés problémaköre feltétlenül alaposabb és pontosabb szabályozást igényelt volna, amire az évtizedek alatt felgyűlt tapasztalatok birtokában meg is lett volna a lehetőség.

– 6:524. § Többek közös károkozása

Az új Ptk. szabályozási szemlélete továbbra is az, hogy nem a kártérítési kötelezettséget megalapozó *helyzetek*, hanem a *károkozó magatartások* együttesége alapozza meg az egyetemleges felelölősséget. Ez azt

jelenti, hogy ha a kár előidézésében a szó szoros értelmében vett okozatos magatartás mellett, egyéb nem okozatos, de beszámítandó magatartásnak vagy körülménynek is szerepe van (pl. a már említett munkáltatói felelősség esetén), a szabály vagy nem működik vagy nincs egyetemlegesség. Az egyetemlegesség aspektusából kritikusak továbbá az olyan helyzetek is, amikor több „igazi” okozónk van, akiknek azonban a jogi pozíciója eltérő (pl. az egyikük deliktualis, a másikuk kontraktuális alapon felel). Ezek a szituációk továbbra is sürgősen nehézségek elé állítják a bíróságot és változatlanok maradnak a károsultat sújtó nehézségek is, amelyek abból fakadnak, hogy igazi, minden beszámítható helyzetet és magatartást felölelő egyetemlegesség híján a „helyes perlés” érdekében neki kell kiválasztania több szóba jöhető „károkozó” közül az „igazit”.

Különösen a „felelősség más személy magatartásáért” címen összefoglalható tényállások körében figyelhető meg ez a dilemma; ahhoz, hogy a károsult jó döntést hozzon, a megbízó, a megbízott, esetleg mindkettő ellen egyetemlegesség vagy együttesség alapján érvényesítse-e a kártérítési követelést, ismernie és értékelnie kellene a megbízási jogviszony tartalmát, noha joggal tehető fel a kérdés, mi köze van ehhez és főleg miért függjön kára megtérülésének sikere egy ilyen előzetes és kockázatos jogi tesztől.

Problemátikus a 6:524. § (2) bekezdésben olvasható „közrehatás aránya” fordulat is. Egy elméletileg aligha alátámasztható konstrukcióról van szó, amely ráadásul felesleges is a (2) és (3) bekezdésben leírt helyzetek kielégítő szabályozásához. Valami vagy ok vagy nem az. Ha ok, akkor nem „kicsit” ok vagy „nagyon” ok, hanem ok. Jól felismerhető, hogy amikor a bíróságok ítéleteikben a „közrehatás mértékéről” beszélnek, valójában a *közreható magatartások minőségének* értékeléséről van szó. Megjegyzendő, hogy ugyanakkor a 6:525. § (2)

bekezdésben – helyesen – a felróhatóságok arányáról szól a törvényszöveg, bár ugyanennek a mondatnak a második fordulata ezt rögtön le is rontja amennyiben visszatér a „közrehatások aránya” kifejezéshez.

– 6:526. § *A károkozásért való felelősség korlátozása és kizárása*

Vélhetően itt sem csupán az okozásért való felelősségről van szó, hanem az érdekalapú helytállási kötelezettségről is. Megjegyzendő továbbá, hogy miközben a felelősség *szereződés* korlátozása „az emberi életet, testi épséget, egészséget megkárosító károkozásért” (a szövegvezetés szépségéről most ne essék szó) semmis, az előreláthatósági klauzula folytán szerződéses kizárás hiányában sincs felelősség, ha az élet, egészség, testi épség károsítása a károkozó számára nem volt előre látható (eltekinthető a tartást pótló járadéktól – 6:529. §).

– 6:534. § *Az életviszonyok figyelembe vétele a kár mértékének meghatározásánál*

A (2) bekezdés – helyesen – következményt fűz ahhoz, ha a károsult kártérítési igénye érvényesítésével felróhatóan késedelmeskedik. Ez a kétségkívül előre mutató új szabály azonban hiányérzetet is kelt. A *késedelmes igényérvényesítés* ugyanis azon túl, hogy magában hordozza az ár-és értékviszonyok helytállásra kötelezettre nézve hátrányos megváltozásának kockázatát, az időmúlás folytán jelentősen nehezíti számára a bizonyítást is, anélkül, hogy ennek következményei átháríthatóak lennének a károsultra például a bizonyítási teher megfordulása formájában. Természetesen felvethető, hogy egy ilyen szabálynak nem feltétlenül az anyagi jogi kódexben van helye, de mert a bizonyítás rendszerének megnyugtató szabályozása is feltétele a mégoly kitűnő anyagi jogi szabályok hatékony működésének, a probléma az új Ptk. kárfelelősségi szabályainak elemzése során sem megkerülhető.

2. A XXVII cím (A felelősség egyes esetei) anyaga meggyőződé-

sem szerint egészében véve problematikus. Ha a kárfelelősséget abból a szempontból vesszük szemügyre, hogy az egyéb reparációs forrásokhoz viszonyítva (biztosítás, a közsféra helytállása, társadalmi és nemzetközi szolidaritás) mekkora a reparációban betöltött súlya, azt tapasztaljuk, hogy a társadalmat az élet minden szegmensében és pillanatában érő tengernyi kárnak csupán elenyésző része az, amely pusztán felelősségi/kártelepítési alapon orvosolható, ugyanis a károk volumene gigantikus, miközben a társadalom felelőssé tehető tagjainak kompenzációs képessége erősen korlátozott. Ez felveti a kérdést, hogy indokolt-e a kárfelelősség (világszerte is) megfigyelhető túlbonyolított szabályozása, amelynek talán leegyszerűsőbb megnyilvánulása a „Felelősség egyes esetei” cím alatt összefoglalt, speciálisnak tekintett kárfelelősségi tényállások sora. Egy megfelelően megválasztott általános kárfelelősségi doktrína fényében ugyanis hamar kiderülhet, hogy ezek a tényállások valójában csak azért speciálisak, mert a jogalkotó annak tekinti őket, anélkül, hogy a „speciális” jelleg miatt alkalmazott differenciált szabályozás mögött valós társadalmi igény rejlene. Mi teszi szükségessé pl. a megbízott által okozott kárért viselt megbízói felelősség hatályos jogból is jól ismert cizellált és bonyolult szabályozását, holott a fő cél, a gyors és lehető legteljesebb reparáció sokkal egyszerűbben is elérhető lenne (pl. a megbízó és megbízott *tárgyi alapon nyugvó egyetemleges felelősségének* deklarálásával). Az általános észrevételten túl az egyes alakzatok szabályozása is komoly kételyeket vet fel, nevezetesen:

– 6:535. § *A veszélyes üzemi felelősség*

A veszélyes üzemi felelősség, amely egy más szemléletű kárfelelősségi rendszerben az általános felelősségi alakzat szerepét tölthetné be, az új kódexben némileg módosított szöveggel, de gyakorlatilag változatlan tartalommal mint a

kárfelelősség egy speciális esete jelenik meg úgy, hogy továbbra is definiálatlan a fokozott veszéllyel járó tevékenység fogalma, noha az értelmezés alapelvei a bírói gyakorlatban kialakultak; *az a tevékenység tekintendő fokozott veszéllyel járóknak, amely jellegénél fogva hordozza magában a nagyszámú és/vagy súlyos károkozás veszélyét, ahol is feltétlenül súlyos kárnak minősül az életben, testi épségben, egészségben okozott kár.*

Az elháríthatatlanságot illetően is célszerű lett volna egy törvényi meghatározás, pl. hogy *elháríthatatlan az, ami a tudomány és technika adott fejlettségi fokán ésszerűen nem elhárítható.*

– 6:536. § *Az üzemeltartó*

Az (1) bekezdés egyébként helyes szabálya szerint a fokozott veszéllyel járó tevékenység folytatójának az érdekelt tekintendő. Nehezen indokolható azonban, hogy miért engedi ki a szabály a kötelezettségből a *tevékenység tényleges folytatóját*. Pontosabban a törvényszöveg alapján nem lehet eldönteni, hogy a tevékenység tényleges folytatója (pl. a gépjármű vezetője) az üzemeltartótól függetlenül, illetve mellette felelőssé tehető-e (akár felróhatósági alapon). Egy ilyen szabály már csak a 6:539. § (1) bekezdésre (a tényleges károkozó magatartásának vizsgálata) tekintettel is indokolt lett volna.

– 6:540. § *Felelősség az alkalmazott és a jogi személy tagja károkozásáért*

A munkáltató közvetlen felelősségét deklaráló szabályból [(1) bekezdés] – hűen a hagyományokhoz – hiányzik a kimentési klauzula, így nyitott marad a kérdés, hogy a munkáltató a *saját, a munkavállaló vagy mindkettőjük* felróhatósága hiányának bizonyításával mentesülhet-e. Érdekes eredményre vezet az előreláthatósági szabállyal való összevetés is, ami megengedi pl. azt a konklúziót, hogy előreláthatóság hiányában (egyébként nem világos, hogy e körülményt a munkáltatónál, a munkavállalónál vagy mindkettőjükénél kell-e vizsgálni) a törvény értelmében nincs okozatosság, tehát felelősség sincs, még ha felróhatóság megállapítható is.

Az alkalmazott (tag) egyetemleges felelősségét a (3) bekezdés csak szándékos károkozás esetére tartja fenn, nem igazán logikusan. Természetesen én is ismerem azt az érvet, hogy e szabályt egyrésztől szociális megfontolások indokolják, másfelől az igazolja, hogy az igazi érdekelt a munkáltató. Csakhogy pl. egy sokkal koherensebb, *tárgyi alapú egyetemleges felelősségi rendszerben* a bíróságot semmi sem akadályozná abban, hogy e szempontokat a felelőssé tettek egymás közötti viszonyában érvényesítse.

– 6:541. § *Felelősség a vezető tisztségviselő károkozásáért*

Az üdvözlendő új szabály elmozdulás a helyes irányba, ahol a jogi személy az érdekeltség okán, a vezető tisztségviselő pedig az okozás miatt egyetemlegesen felel. A vezető tisztségviselő felelősségének alapja nyilván a felróhatóság, de vajon ugyanez-e a helyzet a jogi személy tekintetében?

– 6:542. § *Felelősség a megbízott károkozásáért*

Az új kódex változatlan formában veszi át a hatályos szabályozást. Továbbra is érvényes így az azzal szemben régóta hangoztatott legfőbb kritikai észrevétel is, nevezetesen, hogy a károsultra indokolatlanul hátrányos a „culpa in eligendo...”-alapú kimentési lehetőség, amely a gyakorlatban szinte korlátlan esélyt kínál a megbízónak a mentesülésre. Egyebekben ld. az egyetemlegességgel kapcsolatban kifejtetteket.

– 6:543. § *Felelősség más szerződés kötelezettjének károkozásáért*

Úgy tűnik, a kodifikátorok fontosnak vélték külön tényállásban szabályozni azt az esetet, ha a kár tényleges okozója *nem megbízási, hanem más jogviszonnyal* (pl. vállalkozóként) összefüggésben okozta a kárt, amely esetben a megbízó egyszerűen a tényleges károkozó megnevezésével mentesül. A szabályozási logika talán az, hogy pl. a vállalkozói minőség nagyobb döntési szabadságot biztosít a vállalkozónak, következésképpen kisebb befolyásolási lehetőséget a megbízónak, emiatt indokolt ez utóbbit

könnyebben kiengedni a felelősségből. Csakhogy ez a logika szem elől téveszti az ennél sokkal inkább méltánylásra érdemes károsulti érdeket, ami éppen a *helytállási bázis erősítése*, nem pedig annak szűkítése.

– 6:544. § *Felelősség vétőképtelen által okozott kárért*

A szabállyal kapcsolatos fő probléma az, hogy a helyzet tisztázásának (a vétőképtelenség ténye, a gondozó személye) a terhét gyakorlatilag a károsultra hárítja. Súlyosbítja a károsult helyzetét, hogy a gondozó – ha sikerül azonosítani – a felróhatóság hiányának bizonyításával kimentheti magát.

– 6:547. § *Felelősség vétőképes kiskorú károkozásáért*

A törvény itt már a károkozó mellé állítja a gondozót – ami helyeselhető – de azzal a furcsa és nehezen indokolható feltétellel, hogy szemben az általános felelősségi alakzat kimentő jellegével – itt a károsultra hárítja a felróhatóság bizonyítását.

3. LXXI Fejezet – *Felelősség közhatalom gyakorlásával okozott kárért*

A közhatalom gyakorlásával okozott kárért viselendő felelősség önálló tényálláscsoportban való szabályozása nem kifogásolható. Ellenkezőleg; itt éppen az vethető fel, nem lett volna-e indokolt annak a modern szemléletnek a jegyében, amely az *egyén közhatalommal szembeni fokozott védelmének* szükségességét hangsúlyozza egy mélyebb elemzésen alapuló részletesebb és pontosabb szabályozás. Az minden esetre nyilvánvaló, hogy a szöveg nem ad választ a kérdésre, vajon a felróhatóság hiányára alapított kimentés működik-e ezekben a tényállásokban, nem tartalmaz több, a bírósági gyakorlat által kimunkált elvet (ilyen pl. a feltűnően okszerűtlen jogalkalmazás kérdése) és nem kíméli meg a károsultat a folyton változó államszervezet dzsungelében való kaffkai tévelygéstől (felelőt keresvén).

A bíróság felelősségével kapcsolatban az is felvethető – noha kevésbé polgári jogi, inkább alkot-

mányossági kérdésről van szó – vajon megnyugtató-e, hogy a bírósági kárfelelősség kérdésében maga a bíróság dönt.

Az új Ptk. alapján is értelmezésre szorul a „rendes jogorvoslat” fogalma, különös tekintettel a *hatóság hallgatásának* nem ritka esetére.

– LXXII Fejezet – *A termékfelelősség*

Kifogásolható, hogy a törvény nem rendezi megnyugtatóan a *hibás teljesítéssel* és a *hibás termékkel* okozott kár közötti elhatárolási szempontokat (amely elhatárolás egyébként egy a kontraktuális és deliktuális felelősségen alapuló kártérítési kötelezettséget egymástól nem elválasztó felelősségi rendszerben felesleges lenne).

– 6:560. § *Az épület tulajdonosának felelőssége*

Az épülettulajdonos felelősségét az építési, karbantartási szabályok felróható megszegésére korlátozni méltánytalan a károsulttal szemben, bár összhangban van a felróhatóság általános elvével. Továbbá; hogyan egyeztethető össze e szabály a 6:543. § rendelkezésével abban a gyakran előforduló esetben, amikor nem az épület tulajdonosa, hanem az általa megbízott vállalkozó végzi az építést vagy karbantartást.

– 6:561. § *Felelősség tárgyak kidobásával, kiejtésével, vagy kiöntésével okozott kárért*

Itt szemmel láthatólag az érdekeltségi alapú kártelepítés egy formájáról van szó. Hogy a jellemzően szerződéshez kötődő, ráadásul a károkozó jogosulatlan benntartózkodásának bizonyításával kimenthető *kezesi felelősséget* mi értelme van az ügybe belekeverni ahelyett, hogy a deliktuális felelősségi rendszerbe sokkal jobban illeszkedő egyetemleges felelősséggel operálna a jogalkotó, több, mint kérdéses.

– 6:562. § *Az állattartás körében okozott kár*

Az új szabály a „vadállat” fogalmát az adekvátabbnak tűnő „veszélyes állat” fogalommal váltja fel, ám a veszélyesség kritériumainak megjelölése nélkül.

– 6:563. § *A vadászható állat által okozott kárért való felelősség*

Izgalmas kérdés – különös tekintettel a sajátos körülményekre – az „ellenőrzési kör” és az „elháríthatatlanság” értelmezése.

4. A szerződésen kívül okozott kárért viselt felelősség új általános szabálya szerint a felelősség alapja a *felróhatóság*, terjedelmét pedig az *előreláthatóság* korlátozza azzal, hogy az előre nem láthatóság bizonyítása a károkozót terheli.

Az e rendszerrel kapcsolatos kritikai megjegyzések fenntartása mellett a döntő kérdés mármost az, van-e ok a felelősséget egy ettől eltérő rendszerben szabályozni, ha a kárt *szerződésszegéssel* okozták. Kézenfekvőnek tűnik a válasz, hogy mivel kontraktuális károkozás esetén az egyetlen tényállási többlet a *szerződés léte*, amely elvben alkalmas ad a feleknek a körülmények, így a szerződésszegés lehetséges következményeinek előzetes, gondos mérlegelésére (ami befolyásolhatja az előreláthatóság megítélését), nincs indok az alapvetően eltérő szabályozásra.

A jogalkotó a törvénytövegből kitűnően nem ezt a nézetet vallja.

Az új Ptk. a szerződésszegéssel okozott kár kezelésére egy párhuzamos, önmagában is igen bonyolultnak tűnő felelősségi rendszert hoz létre (6:142-6:148. §), amelynek lényege a következőkben foglalható össze: szerződésszegéssel okozott kár esetén a felelősségnek akkor van jogalapja, ha a károkozó nem bizonyítja az alábbi *konjunktív* feltételek teljesülését

– a szerződésszegés oka az ellenőrzési körön kívüli körülmény, amely

– a szerződéskötés időpontjában nem volt előre látható és

– a károkozótól nem volt elvárható, hogy ezt az – előre nem látható! – körülményt elkerülje, vagy a kárt elhárítsa.

A kártérítési kötelezettség terjedelme az *előrelátható* károkat foglalja magában, de azzal, hogy az előreláthatóságot a károsultnak kell bizonyítania. Érdekes, hogy e rendszerben az előreláthatóság kétszeresen jelenik meg; a jogalap-

ban és a kártérítési kötelezettség terjedelmében. Ez mintha enyhítené a károkozó felelősségét, holott a logika éppen azt diktálná, hogy ha van szerződés, a felektől az „egyszerű” gondosságnál több várható el a kár megelőzése tekintetében. Mindennek előrebocsátásával;

– 6:142. § *Felelősség a szerződésszegéssel okozott kárért*

A három konjunktív feltétel közül a harmadik értelmetlen. Ha ugyanis a kár nem volt előrelátható, az elkerülés és az elhárítás mint feltétel értelmezhetetlen. Ha viszont előrelátható volt, a felelősség a harmadik feltétel bekövetkezésétől függetlenül megáll (konjunktív feltételekről lévén szó).

– 6:143. § *A kártérítés mértéke*

A szöveg különbséget tesz a *szolgáltatás tárgyában* és a *jogosult egyéb vagyonában* bekövetkezett kár között, nyitva hagyva azt a kérdést, hogy a (2) bekezdés szerinti korlátozás vonatkozik-e a szolgáltatás tárgyában okozott kárra is. Továbbá; a szerződésszegés mögött az esetek nagy részében szándékosság van (legalábbis valamiféle „dolus eventualis” értelemben), így a (2) bekezdés általános szabálynak szánt, a felelősség mértékét korlátozó rendelkezése számos esetben bizonyosan hatástalan marad.

– 6:144. § *A szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályának kiegészítő alkalmazása*

Az (1) bekezdés szerinti általános szabályt csak a *kármegelőzési, kárelhárítási, kárenyhítési kötelezettségre* (illetve annak megszegése esetére) kell alkalmazni, azaz lesznek olyan esetek, amikor a károkozó felelősségét a kontraktuális, míg a károsulti közrehatás bizonyos formáit a deliktuális felelősségi rendszerben kell értelmezni. További, e dolgozat kereteit meghaladó, mélyebb elemzés szükséges annak megítéléséhez, hogy egy ilyen feladványnak egyáltalán lenne-e értelmes megoldása.

– 6:148. § *A közreműködőért való felelősség*

Az (1) bekezdés szabálya világos; a szerződésszegés károsultja számára a szerződésszegő és a közreműködő egy személy. A közreműködő

cselekményeit a szolgáltatásra kötelezettnek kell betudni, a 6:142 szerinti mentesülési lehetőségeket is ennek a fényében kell vizsgálni abból kiindulva, hogy az ellenőrzési körön belülség adott. A felelősség nyilván a 6:143-ban definiált károkat öleli fel. Felmerül viszont a

kérdés, vajon a 6:148. § (2) bekezdés azt jelenti-e, hogy ilyen esetben az előreláthatóság bizonyítása [6: 143. § (2) bekezdés] szükségtelen?

– 6:174. § *Kártérítés kellékhibás teljesítés esetén*

Újdonság, hogy a szavatossági jogok körében a kártérítés immár

szubszidiárius jogként jelenik meg, ami nem kifogásolható. Az viszont már kérdéses, hogy mit jelent a hibás teljesítés „kimentése” a kártérítési kötelezettséggel összefüggésben; vajon a 6:142. § szerinti konjunktív kimentési feltételekre vagy valami másra gondolt-e a jogalkotó.